

คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ภัญญากาญจน์ เมีนดี¹, ประจักษ์ บัวผัน², นครินทร์ ประสิทธิ์³

(วันที่รับบทความ: 18 กันยายน 2567; วันที่แก้ไข: 8 ตุลาคม 2567 ; วันที่ตอบรับ: 13 พฤศจิกายน 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ คำนวณขนาดตัวอย่างได้ 113 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จากประชากร 668 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.95 และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และ สถิติเชิงอนุมาน โดยการกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และภาพรวมระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.72 (S.D.=0.25) และ 2.71 (S.D.=0.22) ตามลำดับ ภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.788$, $p\text{-value} < 0.001$) และ พบว่าตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม และด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน ด้านการสร้าง ความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือสามารถร่วมกันในการพยากรณ์และมีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 67.9 ($R^2=0.679$, $p\text{-value} < 0.001$)

ข้อเสนอแนะ ควรกำหนดการสนับสนุนและการประสานงานระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อส่งเสริมการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการสร้าง ความเข้าใจและกระตุ้นให้ชุมชนร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

คำสำคัญ: คุณลักษณะส่วนบุคคล, ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: phatyakan.m@kku.ac.th

² รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: bprach@kku.ac.th

³ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: nakapr@kku.ac.th
Corresponding author: E-mail: bprach@kku.ac.th

Personal Characteristics and Key Success Factors Affecting Dengue Prevention and Control Operations among Village Health Volunteers at Phanom Dong Rak District, Surin Province

Phatyakan Merndee¹, Prachak Bouphan², Nakarin Prasit³

(Received: 18th September 2024; Revised: 8th October 2024; Accepted: 13rd November 2024)

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study personal characteristics and key success factors affecting dengue prevention and control operations among village health volunteers at Phanom Dong Rak district, Surin province. Participants were 113 village health volunteers randomly selected by stratified random sampling from a population of 668 village health volunteers. Data were collected using questionnaires with content validity verified by three experts. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) exceeded 0.50 for all items, and the reliability analysis showed a Cronbach's Alpha Coefficient of 0.95. Qualitative data were collected through in-depth interviews with 12 key informants using interview guidelines. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics, with statistical significance set at $p < 0.05$.

The results showed that both key success factors and dengue prevention and control operations among village health volunteers were at high levels, with mean scores of 2.72 (S.D. = 0.25) and 2.71 (S.D. = 0.22), respectively. Key success factors demonstrated a strong positive correlation with Dengue Prevention and Control Activities ($r = 0.788$, $p < 0.001$). Four key success factors significantly predicted dengue prevention and control operations among village health volunteers in Phanom Dong Rak district, Surin province ($R^2 = 0.679$, $p < 0.001$), explaining 67.9% of the variance. These factors were: 1) implementation in areas with ready and voluntary participation; 2) connection with sub-district health promoting hospitals; 3) planning support from all levels of support units; and 4) building understanding and encouraging cooperation.

It is recommended to strengthen support and coordination between sub-district health promoting hospitals and all relevant agencies to enhance village health volunteers' effectiveness. Additionally, efforts should focus on building understanding and promoting community cooperation in dengue fever prevention and control activities.

Keywords: Personal characteristics, Key success factors, Dengue prevention and control operations

¹ Student, Master of Public Health Program in Public Health Administration, Khon Kaen University, E-mail: phatyakan.m@kkumail.com

² Assoc. Prof., Department of Public Health Administration, Khon Kaen University, E-mail: bprach@kku.ac.th

³ Lecturer, Department of Public Health Administration, Khon Kaen University, E-mail: nakapr@kku.ac.th
Corresponding author: E-mail: bprach@kku.ac.th

บทนำ

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อจากไวรัสเด็งกีที่มีอยู่กลายเป็นพาหะนำโรค โรคนี้ได้นับเป็นปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศทั่วโลก อันเนื่องจากการแพร่กระจายของโรคอย่างกว้างขวางและมีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างมากใน 30 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพบมากในประเทศเขตร้อนและเขตอบอุ่น ร้อยละ 70 ของผู้ป่วยทั้งหมดอยู่ในประเทศในภูมิภาคเอเชีย และระบาดใหญ่ที่สุดในปี พ.ศ.2530 มีรายงานผู้ป่วยสูงถึง 170,000 กว่าราย เสียชีวิต 1,000 กว่าราย¹ หลังจากนั้นประเทศไทยมีแนวโน้มของการพบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ.2530 ที่มีการระบาดใหญ่จะพบผู้ป่วยมากกว่า 100,000 ราย และเสียชีวิต 100 รายขึ้นไปโรคไข้เลือดออกมีลักษณะที่แปรผันตามฤดูกาล (Seasonal variation) โดยจะเริ่มมีแนวโน้มผู้ป่วยสูงขึ้นในเดือนเมษายน และสูงสุดในเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ซึ่งเป็นฤดูฝน เดือนกันยายนจะเริ่มมีแนวโน้มผู้ป่วยลดลง แต่ถ้าหากช่วงปลายปีจำนวนผู้ป่วยไม่ลดลงและยังคงสูง อาจทำให้เกิดการระบาดต่อเนื่องในปีถัดไปได้² จังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากโรคไข้เลือดออก มีสถิติการป่วยสูง จากสถานการณ์เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2565 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำนวนทั้งสิ้น 673 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 42.24 ต่อประชากรแสนคน ไม่พบรายงานผู้เสียชีวิต³ และอำเภอพนมดงรักได้รับรายงานผู้ป่วย โรคไข้เลือดออก จำนวนทั้งสิ้น 40 ราย คิดเป็น อัตราป่วย 161.66 ต่อประชากรแสนคน ไม่พบผู้เสียชีวิต⁴ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันควบคุมโรค ลดจำนวนผู้ป่วย และลดอัตราตายจากโรคไข้เลือดออก⁶ การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค เป็นงานสนับสนุนการทำงานเชิงรุกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้านในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก⁵ ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความสำคัญของการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน ในการขับเคลื่อนงานสาธารณสุขตั้งแต่ระดับหมู่บ้านเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชนเพื่อให้ประชาชน และชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ในการควบคุมป้องกัน โรคไข้เลือดออกนั้นจะเน้นการควบคุมพาหะนำโรคคือ ยุงลาย โดยพบว่าพฤติกรรมของยุงลายมักจะออกหากินไม่ไกลจากแหล่งเพาะพันธุ์นอกจากนี้ ยังพบว่ายุงลายจะชุกชุมมากในฤดูฝน ช่วงหลัง ฝนตกชุก เพราะอุณหภูมิและความชื้นเหมาะแก่การแพร่พันธุ์

ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) การเฝ้าระวังความเสี่ยงในการเกิดโรคไข้เลือดออก 2) การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก 3) มาตรการในการดำเนินงานตามบริบทของพื้นที่ 4) การพัฒนานวัตกรรมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก 5) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และ 6) การติดตามประเมินผลการดำเนินงานการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก⁶ เป็นกระบวนการทำงานที่ไม่ซับซ้อน และสามารถนำมาปฏิบัติได้ง่ายจากการศึกษาที่ผ่านมา ภาพรวมการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก⁷

คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพสมรส 4) ระดับการศึกษา 5) อาชีพ 6) รายได้ต่อเดือน 7) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และ 8) การได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก⁸ ซึ่งคุณลักษณะส่วนบุคคลนั้น

เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ได้รับการอบรมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีประสบการณ์ในการทำงานก็จะสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ารวมถึงปัญหาในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาที่ผ่านมาภาพรวมคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านอายุ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน⁹ ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการดำเนินงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วของเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ และ 6) ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล¹⁰ ในการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จะต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์จากการศึกษาที่ผ่านมา ภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง¹¹

จากการสรุปรายงานพบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกให้สำเร็จได้นั้นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านคือบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่ง แต่ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ บางหมู่บ้านยังต้องลงมือปฏิบัติในพื้นที่ ยังต้องสร้าง

ความพร้อมสมัครใจในการมีส่วนร่วมและยังต้องสร้างความเข้าใจกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ในด้านการเฝ้าระวังความเสี่ยงในการเกิดโรคและการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกคิดเป็นอัตราป่วย 161.66 ต่อประชากรแสนคน

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดวิธีการและพัฒนาการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ 688 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 113 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 คน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงเส้น (Multiple linear regression analysis) โดยใช้ตัวแบบการถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen (1988)¹² ดังนี้

$$\text{สูตร } N = \frac{\lambda(1-R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + W$$

.....(1)

$$\text{เมื่อ } \lambda = \lambda_L - \frac{1/v_L - 1/v}{1/v_L - 1/v_U} (\lambda_L - \lambda_U)$$

.....(2)

กำหนดให้ $R_{Y.A,B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรจากปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น¹³ ซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะงานที่คล้ายคลึงกันในการทำวิจัยครั้งนี้ จากการใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 113 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) แล้วทำการหาสัดส่วนขนาดตัวอย่างจากกลุ่มประชากรของแต่ละตำบล จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จับฉลากแบบไม่ใส่คืนในแต่ละตำบล จนได้ขนาดตัวอย่างครบ 113 คน และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณโดยการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ได้ดีที่สุด (Key informants) จำนวน 12 คน โดยการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูล มีประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องระดับตำบล จำนวน 2 คนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลละ 2 คน จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลมีคำถาม 8 ข้อ ส่วนที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 3 การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีคำถาม 3 ข้อ

ชุดที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview guideline) มีทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ส่วนที่ 2 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก ส่วนที่ 3 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา (Content validity) ด้วยการนำแบบสอบถามและแนวทาง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า 0.50 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอ กาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะสามารถเชื่อถือได้¹⁴ ผลจากการไปทดลองใช้พบว่า ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ด้าน การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 และแบบสอบถามทั้งชุดมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและสถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้น แบบขั้นตอน

การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยนำมาจัดระดับ 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย โดยแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย (Best, 1977)¹⁵ ดังนี้

ระดับมาก ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34-3.00
ระดับปานกลาง ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.67-2.33
ระดับน้อย ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00-1.66

สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์ จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับ (Elifson, Runyon, & Haber 1990)¹⁶ ดังนี้

มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์ หมายถึง $r = \pm 1$
มีความสัมพันธ์สูง หมายถึง $r = \pm 0.71$ ถึง ± 0.99
มีความสัมพันธ์ปานกลาง หมายถึง $r = \pm 0.31$ ถึง ± 0.70
มีความสัมพันธ์ต่ำ หมายถึง $r = \pm 0.01$ ถึง ± 0.30
ไม่มีความสัมพันธ์ (No Relationship) หมายถึง $r = 0$

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากผู้วิจัยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น แล้ว เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2567 ลำดับที่ 4.3.02 :

43/2566 เลขที่โครงการHE662240 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง วันที่ 22 มกราคม 2567 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2567

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 มากที่สุดมีอายุระหว่าง 45-50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 โดยเฉลี่ยอายุ 51.59 ปี (S.D.= 11.03 ปี) อายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 78 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสคู่ จำนวน 96 คน คิดเป็น ร้อยละ 85.0 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา, ปวช. จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 78.7 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 8,061.95 บาท (S.D.= 4,369.43บาท) โดยมีความมียศฐานเท่ากับ 8,000 บาท รายได้ต่ำสุด 1,000 บาท รายได้สูงสุด 25,000 บาท มากที่สุดมีประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ไม่เกิน 11 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 โดยมีความมียศฐานเท่ากับ 15 ปี ประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่ำสุด 2 ปี การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสูงสุด 40 ปี และได้รับการอบรมเรื่องการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 76.1 โดยมีความมียศฐานเท่ากับ 2 ครั้ง การได้รับการฝึกอบรมในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสูงสุด 4 ครั้ง

2. ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.72 (S.D.=0.25) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.75 (S.D.=0.31) รองลงมา คือ ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.73 (S.D.=0.34) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.70 (S.D.=0.34) รองลงมาคือการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.69 (S.D.=0.33)

3. ระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

เมื่อพิจารณาระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.71 (S.D.=0.22) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรการการดำเนินงานตามบริบทของพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 2.81 (S.D.=0.30) รองลงมา คือ การเฝ้าระวังความเสี่ยงในการเกิดโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ค่าเฉลี่ย 2.80 (S.D.=0.27) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนานวัตกรรมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.55 (S.D.=0.34) รองลงมาคือการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.66 (S.D.=0.36)

4. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ (หญิง) อายุ สถานภาพสมรส (คู่) ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษา/ปวส.) อาชีพ (เกษตรกร) รายได้ต่อเดือนระยะเวลาปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก (เคย) ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ และภาพรวมภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับสูง กับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.788$, $p\text{-value} < 0.001$) (ดังตารางที่ 1)

5. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ($R^2=0.516$, $p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ($R^2=0.101$, $p\text{-value}=0.001$) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน ($R^2=0.045$, $p\text{-value}=0.001$) และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจ

และกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ($R^2=0.017$, $p\text{-value}=0.019$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถรวมพยากรณ์และมีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 67.9 ($R^2=0.679$, $p\text{-value} < 0.001$) ดังตารางที่ 2 สามารถกำหนดเป็นสมการถดถอยพหุเชิงเส้นในการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y = 0.875 + 0.263$ (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม) + 0.139 (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) + 0.151 (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน) + 0.124 (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ)

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

จากแบบสอบถามปลายเปิดทั้งหมด พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรคและ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 45.1 โดยปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่ คือการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วมได้แก่ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่โครงการอนุมัติล่าช้า ไม่ทันในแก้ไขปัญหาต่อการควบคุมโรค ประชาชนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีการอบรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง ทุก 3 เดือน เพื่อทบทวนอีกทั้ง ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกก่อนการระบาด ซึ่งในบางพื้นที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานต่อการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ทำให้การควบคุมโรคเกิดความล่าช้าไม่ทันเวลาควรจัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อควบคุมการใช้งานและประเมินภาพรวม เพื่อขอรับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ($n=113$)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	$p\text{-value}$	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	0.788***	<0.001	สูง
1. ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและ ติดตาม	0.445***	<0.001	ปานกลาง
2. หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน	0.603***	<0.001	ปานกลาง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค ใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์		
	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (r)	p-value	ระดับ ความสัมพันธ์
3. การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม	0.718***	<0.001	สูง
4. การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ	0.614***	<0.001	ปานกลาง
5. การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ	0.608***	<0.001	ปานกลาง
6. ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	0.578***	<0.001	ปานกลาง

***ค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.001

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอนของการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค
ใช้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ (n=113)

ตัวแปร	B	95%CI	Beta	T	p-value	R	R ²	R ² adj	R ² change
1. การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม	0.263	0.177 0.349	0.420	6.084	<0.001	0.718	0.516	0.511	-
2. ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	0.139	0.059 0.220	0.229	3.423	0.001	0.785	0.617	0.610	0.101
3. หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน	0.151	0.066 0.235	0.231	3.520	0.001	0.814	0.662	0.653	0.045
4. การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ	0.124	0.021 0.227	0.172	2.384	0.019	0.824	0.679	0.667	0.017

ค่าคงที่ 0.875, F = 57.094, p-value <0.001, R = 0.824, R² = 0.679, R²adj = 0.667

7. การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม พบว่าการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน บางแห่งยังมีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดในด้านความพร้อมการเตรียมงบประมาณในการ

ดำเนินงาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก โดยระบุงบประมาณในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออกอยู่ในแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสนับสนุน พบว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข้อมูลสารสนเทศระหว่างโรงพยาบาลแม่ข่าย

และโรงพยาบาลลูกข่ายพื้นที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการควบคุมโรคและสื่อสารความเสี่ยงยังเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกในบางพื้นที่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและระหว่างเครือข่ายจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ มีประสิทธิภาพต่อการป้องกันและควบคุมโรคขึ้น

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุนพบว่า การกำหนดวิธีการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกไว้ล่วงหน้ายังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการกำหนดวิธีการดำเนินงานการขับเคลื่อนใน ชุมชน โดยวางระบบการเฝ้าระวังโรคติดต่อมาโดยยุงลายใน ชุมชน สำรวจดัชนีลูกน้ำยุงลาย ประเมินสถานการณ์การระบาดของโรคติดต่อมาโดยยุงลายทั้งอำเภอ และมีมาตรการในการควบคุมป้องกันโรคที่ชัดเจน

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จการสร้างความรู้เข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ พบว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข้อมูลสารสนเทศระหว่างโรงพยาบาลแม่ข่ายและโรงพยาบาลลูกข่ายพื้นที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการควบคุมโรคและสื่อสารความเสี่ยงยังเป็นอุปสรรคในบางพื้นที่ ดังนั้นการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกในทุกระดับ ควรส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและระหว่างเครือข่าย สามารถช่วยบริหารจัดการให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกขยายออกไปสู่ชุมชนได้อย่างมี มีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple linear regression analysis) พบว่า ตัว

แปรอิสระที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุนและปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถร่วมพยากรณ์และมีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 67.9 โดยแต่ละปัจจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม ($R^2=0.516$, $p\text{-value} < 0.001$) เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างเป็นระบบ โดยการควบคุมกำกับและการประเมินผลสำเร็จ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หากมีการปฏิบัติอย่างถูกต้องเป็นเวลาต่อเนื่อง ย่อมจะส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาแล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วมมีผลต่อการปฏิบัติงาน¹⁷ ($R^2=0.658$, $p\text{-value} < 0.001$) อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานในแต่ละชุมชน ปัจจัยด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจแตกต่างกันออกไปตามสภาพปัญหาของแต่ละชุมชน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้อง

กับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจในการมีส่วนร่วม ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน¹⁸

ปัจจัยแห่งความสำเร็จความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีผล ($R^2=0.101$, $p\text{-value}=0.001$) เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จด้าน ความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นการให้บริการสาธารณสุขด้านแรกที่เน้นการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน จนเป็นสื่อในการนำความรู้และนำบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ ไปสู่ประชาชน เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นปฏิบัติงานเชิงรุกในชุมชนร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลแม่ข่ายและโรงพยาบาลลูกข่ายในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน รวมถึงการติดตามและประเมินผลในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาความเชื่อมโยงของการดำเนินงาน ระหว่างหน่วยบริการที่รวดเร็ว เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เกี่ยวข้องมีผลต่อการปฏิบัติงาน¹⁹ ($R^2=0.646$, $p\text{-value} < 0.001$) อย่างไรก็ตาม การเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกันออกไปตามนโยบายบริหาร และสภาพปัญหาของแต่ละแห่ง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไม่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน^{17,18}

ปัจจัยแห่งความสำเร็จหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน ($R^2=0.045$,

$p\text{-value}=0.001$) เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จของบริการและเป็นบริการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพจึงจำเป็นที่หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับจะต้องมีแผนงานสนับสนุนและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเฝ้าระวัง ควบคุมป้องกันโรคทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว เพื่อให้การดำเนินงานกับหน่วยงานร่วมถึงการกำหนดวิธีการควบคุมกำกับกับการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและการประเมินผลการดำเนินงานการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการสนับสนุนการดำเนินงานให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุนมีผลต่อการปฏิบัติงาน²⁰ ($R^2=0.514$, $p\text{-value} < 0.001$) อย่างไรก็ตาม การได้รับการสนับสนุนจากทุกระดับของแต่ละชุมชนอาจมีความแตกต่างกันออกไปตามนโยบายบริหารและสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีการจัดแผนงานสนับสนุน ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน²¹

ปัจจัยแห่งความสำเร็จการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ($R^2=0.017$, $p\text{-value}=0.019$) เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือเป็นการสร้างสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ที่เข้มแข็งและมีผลผลักดันด้านความสัมพันธ์ ความร่วมมือ ในการสร้างความคิดการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสานสัมพันธ์ที่ดีต่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน เพื่อรู้สึกมีคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ในการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก และคอยผลักดัน คอยช่วยให้ บรรยายภาคในการทำงานร่วมกันดีขึ้น ในการ ดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งผลการศึกษา ในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความ เข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ มีผลต่อ ปฏิบัติงาน¹⁷ ($R^2=0.658$, $p\text{-value} < 0.001$) อย่างไรก็ตาม การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้ เกิดความร่วมมือของแต่ละชุมชนอาจมีความ แตกต่างกันตามนโยบายและสภาพปัญหาแต่ละ แห่ง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการ วิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่ง ความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้น ให้เกิดความร่วมมือ ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน¹⁸

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลในจังหวัดสุรินทร์ ควรให้ความสำคัญกับการ ดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจ เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุข ประชาชน เจ้าหน้าที่ มีความพร้อมในการรับมือกับการระบาดของโรค อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรเชื่อมโยงการ ทำงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใน การติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมินผลการใช้ ทรัพยากรที่จำเป็นให้อาสาสมัครสามารถป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

1.2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลในจังหวัดสุรินทร์ ควรจัดแผนงานสนับสนุน ในทุกระดับ โดยเฉพาะระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ อาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนสามารถ เข้าถึงแผนงานได้ง่ายและน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ ควรสร้างความเข้าใจและกระตุ้นความร่วมมือใน การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้กับ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ กระตุ้นความร่วมมือการดำเนินงานควบคุมป้องกัน โรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะ สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้อบรม ให้ความรู้ตลอดหลักสูตร สำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ อำเภอพนมดงรัก จังหวัด สุรินทร์โรงพยาบาลชุมชน รวมถึงบุคลากร สาธารณสุข ทุกท่าน และอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ ทั้งผู้บริหาร และ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ออกาสและความ ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในพื้นที่ เป็นอย่างดี ไว้ ณ ที่นี้ ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. Comprehensive guidelines for prevention and control of dengue and dengue haemorrhagic fever. Geneva: WHO; 2018.
2. กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข. คู่มือวิชาการโรคติดต่อเฉียบพลันและ โรคไข้เลือดออกเดงกีด้านการแพทย์ และสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: กระทรวง สาธารณสุข; 2558.

3. กลุ่มระบาดวิทยาและตอบโต้
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9
นครราชสีมา. สถานการณ์โรคติดต่อ
นำโดยยูงลายในปี 2565
[อินเทอร์เน็ต]. 2565
[เข้าถึงเมื่อ 16 ธันวาคม 2565].
เข้าถึงได้จาก:
<http://odpc9.ddc.moph.go.th/hot/65-situation-49.pdf>
4. โรงพยาบาลพนมดงรัก เฉลิมพระ
เกียรติ 80 พรรษา. รายงานการเฝ้า
ระวังทางระบาดวิทยา
โรงพยาบาลพนมดงรักเฉลิมพระ
เกียรติ 80 พรรษา. สุรินทร์:
โรงพยาบาลพนมดงรักเฉลิมพระ
เกียรติ 80 พรรษา; 2565.
5. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือ อสม.
การเฝ้าระวังควบคุมและป้องกันโรค
นันทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2556.
6. กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข.
แนวทางการปฏิบัติงานเฝ้าระวัง
ป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ตาม
พระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อ
พ.ศ.2558. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข; 2561.
7. ลักษณะ ชื่นบาล, ประจักษ์ บัวผัน,
สุรัชย์ พินา. คุณลักษณะส่วนบุคคล
และปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อ
การป้องกันโรคไข้เลือดออกของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ในเขตตำบลเขวาสาน้อย
จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัย มข.
(ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2564; 22(2):
189-200.
8. Schermerhorn JR, Richard N,
Osborn RN, Uhl-Bien M, Hunt JG.
Organizational behavior.
12th ed. New York:
John Wiley & Sons; 2011.
9. ภคอร โจทย์กิ่ง, ประจักษ์ บัวผัน.
การมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุม
โรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้านชุมชน
สามเหลี่ยม เทศบาลนครขอนแก่น.
วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
ที่ 7 ขอนแก่น. 2560; 24(2): 29-37.
10. ชูชัย ศุภวงศ์, สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์,
ศุภกิจ ศิริลักษณ์, ลัดดา ดำริการเลิศ,
สุพัตรา ศรีวณิช ขากร,
เกษม เวชสุทธานนท์.
คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาล
ส่งเสริม สุขภาพตำบล.พิมพ์ครั้งที่ 2.
นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2553.
11. สมหมาย คำพิชิต, วิทัศน์ จันทระโพธิ์
ศรี. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัย
ทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับ
การดำเนินงานข้อมูลสารสนเทศของ
ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศ
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
จังหวัดมหาสารคาม.
วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ.
2556; 6(1): 21-29.
12. Cohen, J. Statistical power
analysis for the behavior
sciences. 2nd ed.
New York: McGraw-Hill; 1988.

13. เฉลิมพล หนุยอด,
มกราพันธ์ จุฑะรสก, ประจักษ์ บัวผัน.
คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัย
ทางการบริหารที่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานป้องกันและควบคุม
โรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น.
วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
ที่ 7 ขอนแก่น. 2565; 29(2): 30-41.
14. บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.
ระเบียบวิธีการวิจัยทางการ
สาธารณสุข กรณีศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปร. กรุงเทพฯ: จามจุรี
โปรดักท์; 2560.
15. Best JW. Research in education.
3rd ed. Englewood Cliffs,
New Jersey: Prentice-Hall; 1977.
16. Elifson KW, Runyon RP, Haber.
A fundamentals of social
statistics. 2nd ed. New York:
McGraw-Hill; 2017.
17. วิลาสินี วงศ์ผาบุตร, ประจักษ์ บัวผัน.
แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผล
ต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุม
โรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิจัย มข.
(ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2564; 21(3):
186-99.
18. ตติยภรณ์ มงคลวัจน์, ประจักษ์ บัวผัน,
ศุมาลิน ดีจันทร์. การสนับสนุนจาก
องค์กรและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มี
ผลต่อการดำเนินงานการป้องกัน
และควบคุมโรคไข้เลือดออกของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์.
วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
ที่ 7 ขอนแก่น. 2565; 29(2): 48-49.
19. พิรพงษ์ ภูสต, ประจักษ์ บัวผัน,
มกราพันธ์ จุฑะรสก. แรงจูงใจและ
ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคของ
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัด
หนองบัวลำภู. วารสารวิจัย มข. (ฉบับ
บัณฑิตศึกษา) 2562; 19(3): 109-19.
20. ณัฐพล โยธา, ประจักษ์ บัวผัน, สุรัช
พินทา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและ
บรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการทำ
วิจัยเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขของ
นักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัด
ขอนแก่น. วารสารวิจัย มข. (ฉบับ
บัณฑิตศึกษา) 2562; 19(1): 149-59.
21. เปรมากร หยาตโรสง, ประจักษ์ บัวผัน.
แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มี
ผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและ
ควบคุมโรคโควิด 19 ของเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพ ตำบล จังหวัดร้อยเอ็ด.
วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)
2565; 22(2): 175-88.